

K. Καλογερόπουλος (MA) in Anthropology:

Τον Νοέμβριο του 1929 ο Καλίλ Εντέμ, ο διευθυντής του Εθνικού Μουσείου της Τουρκίας, αρχειοθετούσε κάποια έγγραφα, ώσπου έπεσε πάνω σε αυτό που ονομάστηκε αργότερα «ο χάρτης του Πίρι Ρείς». Η έρευνα έδειξε πως ήταν ένα αυθεντικό έγγραφο που σχεδιάστηκε το 1513 πάνω σε δέρμα γαζέλας από τον Πίρι Ρείς, διάσημο ναύαρχο του τουρκικού στόλου κατά τον 16ο αιώνα.

Ο Πίρι Ρείς (περ.1470-1554) υπήρξε διάσημος ναυτικός, Τούρκος ναύαρχος και συγγραφέας μιας λεπτομερειακής μελέτης για την Μεσόγειο με τίτλο *Κιτάμπ Μπαχρίγιε*[1]. Γεννήθηκε στην Καλλίπολη, μια ναυτική βάση στη Θάλασσα του Μαρμαρά. Ήταν ανιψιός του Κεντάλ Ρείς, ενός πειρατή που έγινε διάσημος για τις μαχητικές του ικανότητες σε ναυμαχίες. Ο Πίρι Ρείς σαλπάρισε με τον θείο του κι έμαθε δίπλα του τα πάντα για την πειρατική τέχνη από το 1487 ως το 1493. Ο βασικός τους στόχος στη Μεσόγειο, όπου έγινε και θυλικό το όνομά τους, ήταν κάτι ανάμεσα στην πειρατεία και την υπεράσπιση των οθωμανικών συμφερόντων στις θάλασσες. Άλλωστε κάτι τέτοιο αποτελούσε κοινή πρακτική τόσο για τους Άγγλους όσο και για τους Γάλλους και Ισπανούς θαλασσοκράτορες της εποχής.

Το 1495 ο Κεντάλ Ρείς έλαβε επίσημο φερμάνι από τον σουλτάνο Βαγιαζίτ II (1481-1512), να συνδεθεί με την τουρκική πολεμική αρμάδα με το βαθμό του ναύαρχου. Πήρε μαζί του και τον ανιψιό του, ο οποίος επίσης εντάχθηκε με τον ίδιο βαθμό. Με αυτόν τον τρόπο οι δυο κουρσάροι έγιναν ναύαρχοι. Η συμμετοχή τους στις μάχες ενάντια στη βενετσιάνικη αρμάδα ήταν εντυπωσιακή (1500-1502). Τα μεγάλα πλεονεκτήματα που αποκόμισε η Οθωμανική Αυτοκρατορία από τη Συνθήκη της Βενετίας, οφείλονται κυρίως στη γενναιότητα των δύο ναυτικών. Μετά τον θάνατο του θείου του σε μια ναυμαχία το 1502, ο Πίρι Ρείς έστρεψε για πάντα την πλάτη του στις θάλασσες και ξεκίνησε μια νέα καριέρα ως χαρτογράφος. Λάτρης της τελειότητας, ο Πίρι Ρείς δεν μπορούσε να ανεχθεί λάθη στην σχεδιάσή του. Ο περίφημος χάρτης του σχεδιάστηκε το 1513[2] και χρησιμοποίησε ως πηγές διάφορους παλαιότερους χάρτες οι οποίοι, σύμφωνα με τον ίδιο, προέρχονται από τον Χριστόφορο Κολόμβο και άλλους, που χρονολογούνται πίσω στην εποχή του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Οι χάρτες που τού αποδίδονται είναι διάσημοι για την ακρίβεια της προβολής τους.

Ο χάρτης του Πίρι Ρείς

Ο χάρτης

Ο χάρτης έχει ορθογώνιο σχήμα με διαστάσεις περίπου 60×86 cm και περιλαμβάνει την Πορτογαλία, την Ισπανία, τη δυτική Αφρική, τον κεντρικό και νότιο Ατλαντικό, την Καραϊβική, το ανατολικό μισό της νότιας Αμερικής και στο κατώτατο τμήμα του τα χαρακτηριστικά της Ανταρκτικής, απαλλαγμένης όμως από τα στρώματα πάγου που την καλύπτουν, όπως θα δούμε αργότερα[3].

Τον Σεπτέμβριο του 1931 ο γερμανός ακαδημαϊκός Πάουλ Κάλε ανακοίνωσε την ανακάλυψη σε μια μικρή συγκέντρωση του 18ου Συνεδρίου Ανατολιστών στο Λέιντεν[4]. Το ευρύ κοινό έμαθε για την ύπαρξη του χάρτη στις 27 Φεβρουαρίου του 1932 σε μια έκδοση του *Illustrated London News*. Αυτό που λείπει από το χάρτη, εξαιτίας μερικής καταστροφής του, είναι το δυτικό μισό της νότιας Αμερικής, αλλά και πιθανώς λόγω χώρου η βόρεια Αμερική και το υπόλοιπο ανατολικό μισό του κόσμου. Ο ίδιος ο Πίρι Ρέις αναφέρει ότι στο χάρτη περιέλαβε τις ινδικές και κινεζικές θάλασσες με γεωμετρική απεικόνιση, οπότε θα πρέπει να υποθέσουμε ότι ένα μεγάλο μέρος του αρχικού έργου έχει χαθεί.

Στις 23 Ιουλίου του 1932 στο ίδιο περιοδικό γράφτηκε ένα μεγαλύτερο άρθρο για το θέμα από τον Ακούρα Γιουσούρ, πρόεδρο της Τουρκικής Εταιρίας για την Ιστορική Έρευνα[5]. Εδώ ο τούρκος επιστήμονας ρίχνει μια ματιά σε αυτά που έγραψε ο Πίρι Ρέις πάνω στο χάρτη και τις πηγές που χρησιμοποίησε. Ο ίδιος ο Πίρι Ρέις εξηγεί σε μια από τις σημειώσεις του στο περιθώριο του χάρτη με ποιο τρόπο τον σχεδίασε. Σε αυτό το τμήμα παρουσιάζεται ο τρόπος με τον οποίο σχεδιάστηκε ο χάρτης.

«Είναι ο μοναδικός χάρτης στο είδος του που υπάρχει πλέον. Εγώ προσωπικά τον σχεδίασα και τον ετοίμασα. Για το σχεδιασμό του χρησιμοποίησα περίπου περίπου είκοσι παλιούς χάρτες και οκτώ Τζαφερίγιε (παγκόσμιους χάρτες, που σχεδιάστηκαν από εποχής Μεγάλου Αλεξάνδρου και περιείχαν τον τότε γνωστό κόσμο). Οι χάρτες των Δ. Ινδιών και οι νέοι χάρτες που σχεδιάστηκαν από τέσσερις Πορτογάλους και απεικονίζουν την Ινδική και την Κινεζική Θάλασσα απεικονίζονται εδώ γεωμετρικά. Μελέτησα επίσης το χάρτη που σχεδίασε ο Χριστόφορος Κολόμβος για τη Δύση. Συμπυκνώνοντας όλους αυτούς τους χάρτες σε έναν, ολοκλήρωσα τον παρόντα χάρτη. Ο χάρτης μου είναι τόσο σωστός και αξιόπιστος για τις επτά θάλασσες, όσο οι χάρτες που απεικονίζουν τις θάλασσες των χωρών μας».

Ο Γιουσούφ υποδεικνύει εδώ ένα σημαντικό σημείο στο άρθρο του «...ο χάρτης που έχουμε στην κατοχή μας είναι απόσπασμα ενός μεγαλύτερου χάρτη. Αν δεν είχε χαθεί το άλλο κομμάτι, θα είχαμε έναν τουρκικό χάρτη σχεδιασμένο το 1513, που θα έδειχνε τον Παλιό και τον Νέο Κόσμο μαζί».

Η περιπέτεια της αναγνώρισης

Όπως είναι φυσικό οι δεκαετίες του πολέμου απέσυραν την προσοχή των επιστημόνων από τον χάρτη. Ωστόσο, το 1953 ένας τούρκος αξιωματικός του πολεμικού ναυτικού έστειλε το χάρτη του Πίρι Ρέις στην Υδρογραφική Υπηρεσία των Η.Π.Α. για αξιολόγηση. Για να το εκτιμήσει, μέσω του αρχιμηχανικού της Μ. Ι. Γουόλτερς, η Υδρογραφική Υπηρεσία ζήτησε τη βοήθεια του Άλρινγκτον Μάλερι, (Arlington T. Mallery) ενός ειδικού σε θέματα χαρτών. Ο Μάλερι λίγο-πολύ ανακάλυψε τη μέθοδο προβολής του χάρτη, προβάλλοντάς τον πάνω σε μια υδρόγειο. Ο χάρτης ήταν απόλυτα ακριβής. Το πρόβλημα είναι πως για να σχεδιαστεί χάρτης με τέτοια ακρίβεια, χρειάζεται εναέρια αποτύπωση. Αλλά ποιος χρησιμοποίησε αεροπλάνα πριν από 6.000 χρόνια για να χαρτογραφήσει τη γη;

Η Υδρογραφική Υπηρεσία δεν πίστευε στα μάτια της. Πολύ περισσότερο όταν οι άνθρωποί της

συνειδητοποιήσαν πως με τη βοήθεια του χάρτη του Πίρι Ρέις μπορούσαν να διορθώσουν και κάποια λάθη σε σύγχρονους χάρτες!!! Αυτή η ακρίβεια στον καθορισμό των γεωγραφικών συντεταγμένων χρειαζόταν τη βοήθεια της σφαιρικής τριγωνομετρίας, μιας διαδικασίας που δεν ήταν γνωστή ως τα μέσα του 18ου αιώνα.

Ο Μάλερι δίστασε πολύ για να αποκαλύψει τα συμπεράσματά του για το χάρτη. Θεώρησε πως δεν ήταν δυνατόν να τον πιστέψει κανείς. Πώς ήταν δυνατόν άλλωστε να πιστέψει οποιοσδήποτε ότι ο Κολόμβος τραβώντας για την Αμερική είχε μαζί του χάρτη που έδειχνε τις ακτές της Ανταρκτικής; Άλλες επίσημες αναφορές για τον χάρτη έρχονται από την πολεμική αεροπορία των Η.Π.Α. ως απάντηση στην αίτηση του καθ. Τσαρλς Χάπγκουντ, (Charles H. Hapgood) του κολεγίου Κιν, του Νιου Χαμπσάιρ για περαιτέρω εξέταση των λεπτομερειών του και ιδιαίτερα εκείνων που αφορούν στην ακτογραμμή της Ανταρκτικής. Παραθέτουμε ολόκληρη την επιστολή, ακριβώς γιατί προέρχεται από μια επίσημη πηγή και γιατί εκφράζει την αμηχανία των ειδημόνων.

6 Ιουλίου 1960

Θέμα: Χάρτης του Πίρι Ρέις

Προς: καθ. Τσαρλς Χάπγκουντ

Κολέγιο Κιν

Κιν, Νιου Χαμπσάιρ

Αγαπητέ καθ. Χάπγκουντ, εξετάσαμε την αίτησή σας για εκτίμηση ορισμένων ασυνήθιστων χαρακτηριστικών του χάρτη του Πίρι Ρέις, του 1513. Ο ισχυρισμός ότι το κατώτερο τμήμα του χάρτη απεικονίζει την ακτή Πρ. Μάρθα του Κουίν Μοντ και τη Χερσόνησο Πάλμερ είναι λογικός. Πιστεύουμε ότι αυτή είναι η πιθανότερη και πλέον λογική ερμηνεία του χάρτη. Οι γεωγραφικές λεπτομέρειες που διακρίνονται στο κατώτερο τμήμα του χάρτη συμφωνούν με τα αποτελέσματα του σεισμικού προφίλ που διαμόρφωσε η βρετανο-σουηδική αποστολή του 1949. Επίσης, υποδεικνύουν ότι η ακτογραμμή χαρτογραφήθηκε πριν καλυφθεί η περιοχή με πάγο, ο οποίος σήμερα, στο ίδιο σημείο, υπερβαίνει το 1.5 km πάχος. Οποσδήποτε, δεν έχουμε ιδέα για το πώς είναι δυνατόν να συμβιβαστούν οι πληροφορίες που παρέχει ο χάρτης με τις γνώσεις μας για τη γεωγραφία κατά το 1513. - Χάρολντ Ζ. Ολμάγιερ, Διοικητής USAF.

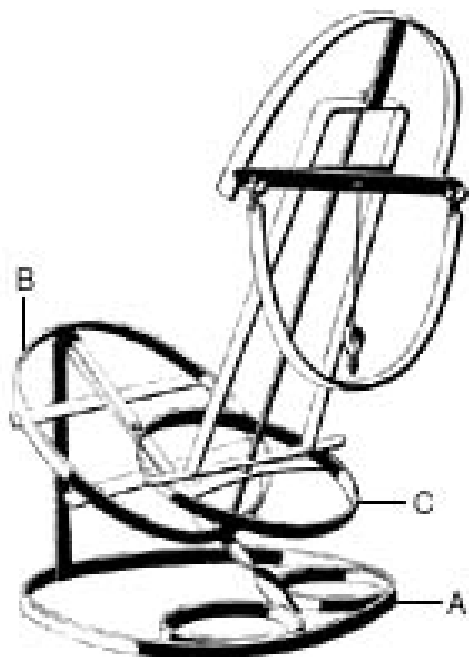
Η επίσημη επιστημονική εκδοχή αναφέρει πως το στρώμα πάγου που καλύπτει την Ανταρκτική έχει ηλικία τουλάχιστον 1.000.000 ετών. Ο χάρτης του Πίρι Ρέις δείχνει πως το βόρειο τμήμα αυτής της ηπείρου χαρτογραφήθηκε πριν το καλύψει ο πάγος. Ωστόσο, κάτι τέτοιο είναι αδύνατο, αφού το ανθρώπινο είδος υποτίθεται πως δεν υπήρχε εκείνη την εποχή.

Περισσότερο ακριβείς μελέτες υποδεικνύουν ότι η τελευταία περίοδος κατά την οποία η Ανταρκτική ήταν ελεύθερη από πάγο τελείωσε πριν από 6.000 χρόνια. Υπάρχουν ακόμα αμφιβολίες για την έναρξη αυτής της περιόδου, την οποία οι ερευνητές τοποθετούν μεταξύ του 13000 και του 9000 ΠΚΕ. Το ζήτημα ωστόσο παραμένει: Ποιος σχεδίασε το χάρτη του Κουίν Μοντ της Ανταρκτικής πριν από 6.000 χρόνια; Ποιος άγνωστος πολιτισμός είχε την απαιτούμενη τεχνολογία ή την ανάγκη να το πράξει; Είναι ιδιαίτερα γνωστό το γεγονός ότι ο πολιτισμός, σύμφωνα με την παραδοσιακή υπόθεση αναπτύχθηκε στη Μ. Ανατολή περίπου το 3000 ΠΚΕ. Συνεπώς, κανείς από τους γνωστούς πολιτισμούς δεν είχε τις δυνατότητες να αναλάβει ένα τέτοιο έργο. Ποιος βρισκόταν εκεί το 4000 ΠΚΕ και έκανε πράγματα που μόνον η σύγχρονη τεχνολογία είναι σε θέση να κάνει;

Ένα μέρος της υπόθεσης πιθανώς ερμηνεύεται με τις μελέτες του Χάπγκουντ, έτσι όπως αποτυπώνονται στο βιβλίο του *Η Μετατόπιση του Πλανητικού Φλοιού: Ένα Κλειδί για Ορισμένα Βασικά Προβλήματα των Επιστημών της Γης*[6], όπου παρουσιάζει μια θεωρία για να ερμηνεύσει το γεγονός ότι η Ανταρκτική δεν ήταν καλυμμένη από πάγους το 4000 ΠΚΕ. Περιληπτικά η θεωρία του έχει ως εξής: Ο λόγος για τον οποίο η Ανταρκτική ήταν ελεύθερη από πάγους, βρίσκεται στο γεγονός ότι κάποτε η θέση της δε βρισκόταν στο Νότιο Πόλο, αλλά περίπου 3.000 Km βορειότερα, γεγονός που ευνοεί την ύπαρξη εύκρατου κλίματος. Ο μηχανισμός της μετατόπισης του γήινου

φλοιού, (όχι της θεωρίας της μετατόπισης των πλακών), πιθανώς είναι εκείνος που ευθύνεται για τη μετατόπισή της νότια. Ο Χάπγκουντ έστειλε την θεωρία του στον Αινστάιν, ο οποίος τη δέχτηκε με ενθουσιασμό και μάλιστα προλόγισε το βιβλίο του[7].

Είτε είναι σωστή είτε όχι η υπόθεση του Χάπγκουντ δεν αρκεί για να επιλύσει σε βάθος το πρόβλημα που θέτει η ύπαρξη ενός τέτοιου χάρτη. Ο χάρτης του Πίρι Ρέις παραμένει κάτι που κυριολεκτικά δεν έπρεπε να υπάρχει. Όπως δεν έπρεπε να υπάρχει κάποιος σε εκείνη την εποχή που να μπορεί να σχεδιάσει χάρτη με τέτοια ακρίβεια και μάλιστα με τη μέθοδο της αζιμουθιακής προβολής των ίσων αποστάσεων.

Ορειχάλκινο μοντέλο του τανάβα από τον Δρ. Sentiel Rommel. Η βάση (A) στο επίπεδο του ορίζοντα του παρατηρητή, είναι έτσι προσανατολισμένη ώστε ο άξονας συμμετρίας να είναι παράλληλος με τον μεσημβρινό. Το (B) είναι το ισημερινό επίπεδο. Το (C) είναι το επίπεδο της εκλειπτικής[8]

Τα νέα στοιχεία

Στο φθινοπωρινό τεύχος του 21ος Αιώνας υπάρχει ένα άρθρο του Ρικ Σάντερς, που ρίχνει αρκετό φως στην υπόθεση με τίτλο «Οι αρχαίοι Θαλασσοπόροι Μπορούσαν να Μετρήσουν το Γεωγραφικό Μήκος»[9]. Μαζί με το φίλο του αστρονόμο Μπερτ Κούπερ, ο Σάντερς αφηγείται την ιστορία του αιγυπτίου ναυτικού Ράτα και του πλοηγού του Μάουϊ, οι οποίοι ταξίδεψαν από την Αίγυπτο ως τη δυτική Νέα Γουϊνέα, το 232 ΠΚΕ[10]. Ο Μάουϊ, χρησιμοποιώντας μια υπολογιστική συσκευή που ονομαζόταν τανάβα[11], η οποία μπορούσε να καθορίσει μετρήσεις των σχετικών θέσεων της Σελήνης σε σχέση με τα άστρα, υπολόγισε το γεωγραφικό τους μήκος.

Οι Σάντερς και Κούπερ πιστεύουν ότι ήταν θεωρητικά δυνατό να έχουν οι αρχαίοι Αιγύπτιοι την δυνατότητα υπολογισμού του γεωγραφικού μήκους με απόκλιση 10' της μοίρας. Αν κάτι τέτοιο συμβαίνει πραγματικά, τότε το μυστήριο της ακρίβειας του χάρτη μπορεί να επιλυθεί και δεν χρειάζεται κανείς την υπόθεση της ύπαρξης ενός προηγμένου τεχνολογικά πολιτισμού για να επιλύσει το πρόβλημα.

Ωστόσο, η προβολή που χρησιμοποιήθηκε από τον Τούρκο ναύαρχο για το σχεδιασμό του χάρτη παραμένει μυστήριο. Καταρχήν, είναι εντελώς σύγχρονη τεχνική και ονομάζεται αζιμουθιακή προβολή ίσων αποστάσεων. Απαιτεί ένα συγκεκριμένο κέντρο, το οποίο ο Χάπγκουντ τοποθετεί ανάμεσα στη Σύνηη ή τον Τροπικό του Καρκίνου. Στην πραγματικότητα το κέντρο φαίνεται πως είναι ένας συνδυασμός και των δύο. Σε μια δεδομένη χρονολογική στιγμή ο Τροπικός του Καρκίνου και η Σύνηη ταυτίζονταν. Συνεπώς, η προβολή του χάρτη του Πίρι Ρέις δεν υποδεικνύει μόνον έναν ιδιαίτερο τόπο, αλλά και έναν ιδιαίτερο χρόνο. Ο Τροπικός του Καρκίνου πάντα αντικατοπτρίζει τη γωνία κλίσης του άξονα της γης, η οποία ποικίλει σε μια περίοδο 41.000 χρόνων από το μέγιστο των 23:30 στο ελάχιστο των 22:06 μοιρών. Σήμερα η κλίση του άξονα είναι 23:27 μοίρες από τον Ισημερινό. Αφού η κλίση της γης αλλάζει σχετικά ομοιόμορφα με το χρόνο, έχουμε ένα μέτρο χρονολόγησης της εποχής κατά την οποία η Σύνηη και ο Τροπικός του Καρκίνου συνέπιπταν.

Φαίνεται πως ακριβώς σε αυτή τη χρονική στιγμή κατασκευάστηκε ο χάρτης ή οι χάρτες από τους οποίους άντλησε τις πηγές του ο Πίρι Ρέις. Κατά σύμπτωση (;) την Σύνηη επέλεξε και ένας βιβλιοθηκάριος της αλεξανδρινής βιβλιοθήκης, ο διάσημος Ερατοσθένης, προκειμένου να υπολογίσει το μήκος της περιφέρειας της γης. Πιο συγκεκριμένα χρησιμοποίησε την απόσταση Σύνης και Αλεξάνδρειας. Αν μάλιστα γνώριζε πως η απόσταση Σύνης και Αλεξάνδρειας είναι 4.530 και όχι 5.000 στάδια, όπως εκτίμησε, θα ήταν ακριβής με περιθώριο λάθους μόλις το 1% και όχι το 14,7% που υπολόγισε. Στην ουσία αρκετοί ερευνητές επί του θέματος εκτιμούν πως ο Ερατοσθένης χρησιμοποίησε για τις μελέτες του αρχαίους χάρτες, διαθέσιμους στη Βιβλιοθήκη της Αλεξάνδρειας. Προφανώς αυτοί οι χάρτες είχαν σχεδιαστεί κατά την περίοδο που η Σύνηη και ο Τροπικός του Καρκίνου και η Σύνηη συνέπιπταν.

Η σύμπτωση

Πότε έγινε αυτό; Η απάντηση είναι σχετικά απλή, αν συνειδητοποιήσουμε πως η αργή μετατόπιση του Τροπικού του Καρκίνου νότια, αντανακλά στην πραγματικότητα την μετατόπιση της κλίσης του άξονα της γης (λοξότητα). Τούτη η αλλαγή είναι αρκετά κανονική, ώστε να μας επιτρέπονται μετρήσεις για το πότε ο Τροπικός του Καρκίνου και η Σύνηη μοιράζονταν το ίδιο γεωγραφικό πλάτος. Μπορούμε να υπολογίσουμε τη διαφορά σε απόσταση από το σημερινή θέση του Τροπικού του Καρκίνου (23:27 Βόρεια) από εκείνη της Σύνης (24:05:30 Βόρεια).

Οι αστρονόμοι έχουν συμπεράνει ότι χρειάζεται ένας αιώνας για να μετατοπιστεί ο Τροπικός του Καρκίνου 40´´ ως προς το πλάτος. Έτσι έχουμε τον απαραίτητο τύπο για τους υπολογισμούς μας. Η Σύνηη απέχει 00:38:30 μοίρες από τον Τροπικό του Καρκίνου σήμερα, δηλαδή 2.310´´. Διαιρούμε με το 40 και το αποτέλεσμα είναι 57,75 αιώνες. Δηλαδή η Σύνηη συνέπιπτε με τον Τροπικό του Καρκίνου πριν από 5.775 χρόνια, περίπου το 3.772 ΠΚΕ. Αν αυτή είναι η ημερομηνία σχεδίασης του χάρτη που υπήρξε πηγή έμπνευσης για τον Πίρι Ρέις, τότε αιτιολογούνται αρκετές από τις υποθέσεις που έχουν κατά καιρούς εμφανιστεί, ακόμη και η υπόθεση του Χάπγκουντ για τη μετατόπιση της Ανταρκτικής, που την τοποθετεί κοντά στο 4000 ΠΚΕ.

Είναι γεγονός πως οι αρχαίοι Αιγύπτιοι κατασκεύασαν αρκετά μνημεία και έχτισαν αρκετές πόλεις κοντά ή πάνω στον Τροπικό του Καρκίνου. Βόρεια της Σύνης βρίσκονται οι περίφημοι Τάφοι των Ευγενών, τους οποίους οι αρχαιολόγοι χρονολογούν στην προδυναστική περίοδο, περίπου στο 3900-3100 ΠΚΕ. Ο ίδιος υπολογισμός υποδεικνύει πως ταυτίζονταν με τον Τροπικό του Καρκίνου το 3850 ΠΚΕ.

Οπωσδήποτε τέτοιου είδους συμπτώσεις προβληματίζουν, ανεξάρτητα από το αν πείθεται κανείς ή όχι από τις απόψεις του Σάντερς. Πολύ περισσότερο μάλιστα όταν οι χρονολογήσεις των αρχαιολόγων συμπίπτουν με τις απόψεις των αστρονόμων. Τότε, είτε το θέλουμε είτε όχι γεννιέται μέσα μας το στοίχειωμα της πιθανότητας να υπήρξε στο μακρινό παρελθόν ένας άγνωστος έως σήμερα πολιτισμός, που δεν διέθετε μεν την απαραίτητη τεχνολογία για να κάνει αέριες παρατηρήσεις, ωστόσο γνώριζε πως να παρατηρεί τον ουρανό. Αυτός ο πολιτισμός είναι πιθανό να

έγινε πηγή έμπνευσης για τους Αιγύπτιους της προδυναστικής περιόδου. Αν κάτι τέτοιο είναι αληθινό ή στηριχθεί με περισσότερα ευρήματα, τότε θα μπορούμε να υποθέσουμε ότι ο χάρτης ή οι χάρτες πάνω στους οποίους στηρίχθηκε ο χάρτης του Πίρι Ρείς είναι τουλάχιστον δέκα φορές παλαιότερος.

Γεγονότα και παραμυθίες

Ας ξεχάσουμε, όμως, για λίγο τις αέριες παρατηρήσεις που περνούν στις επικράτειες της ψευδοεπιστήμης και ας μείνουμε στα πραγματικά γεγονότα που έχουν ως εξής: Για την ημερομηνία που φέρει ο χάρτης (1513), παρουσιάζει καταπληκτικές λεπτομέρειας. Οι σημειώσεις πάνω στο χάρτη εξηγούν ότι συντέθηκε από περίπου 20 χάρτες, πολλοί από τους οποίους αντλήθηκαν από ισπανικά και πορτογαλικά σκάφη στην Μεσόγειο[12]. Συμπληρώθηκε, επίσης, από αφηγήσεις συλληφθέντων Ισπανών και πορτογάλων Ναυτικών.

Θεωρούμενος υπό αυτή την έννοια ο πορτολάνος του Πίρι Ρείς δεν είναι χάρτης που σχεδιάστηκε από κάποιο αρχαίο ατλάντειο πολιτισμό, ούτε εξωγήινους, αλλά ένας πρώτης τάξης χάρτης που συντέθηκε από μια ναυτική ιδιοφυΐα και ο Πίρι Ρείς ήταν μια τέτοια ιδιοφυΐα σε πρακτικό, θεωρητικό και οργανωτικό επίπεδο. Εξετάζοντας μάλιστα το γεγονός ότι δημιουργήθηκε από έναν ναυτικό που δεν συμμετείχε ποτέ στην εποχή των εξερευνήσεων και ότι σχεδιάστηκε από δευτερογενείς πηγές, είναι ένα καταπληκτικό έργο.

Φαίνεται να περιέχει σημαντικές λεπτομέρειες που προέρχονται από χάρτες εχθρικών χωρών, με αρκετά καλά κρυμμένα μυστικά, γεγονός που ευνοούσε σημαντικά τις κινήσεις του τουρκικού στόλου. Αναμφίβολα οι παραμυθίες ευνοούν το αναγνωστικό ενδιαφέρον. Όμως, ακόμα και αν απαλλάξει κανείς αυτόν τον ιδιοφυΐ στην κατασκευή του πορτολάνο από την παραδοξολογία του φανταστικού, παραμένει μια ενδιαφέρουσα υπόθεση με αρκετές προκλήσεις για τη σύγχρονη αρχαιολογική έρευνα.

Βιβλιογραφία

Hapgood, Charles H., *Earth's Shifting Crust: A Key to Some Basic Problems of Earth Science*, Pantheon Books, (New York, 1958)

Kahle, P., *Piri, Reis Bahnye, Das turkisches Segelhandbuch frr dos Mittelnddische Meer vom Jahre 1521*. Berlin-Leipzig 1926 και 1933

Svat Soucek, *Piri Reis and Turkish Mapmaking after Columbus*, Oxford University Press, (London and New York, 1996)

Piri Reis- *Piri Reis Haritasz*. (ομοιοτυπία).Istanbul 1935, T.T.K. No. I

Akcura, Yusur, «Map drawn by Pin Reis. Turkish interest in America in 1513: Pin Reis' Chart of the Atlantic Made some ten years after Columbus' first discoveries and seven years before Magellan rounded Cape Horn!» στο *Illustrated London News*, 23, July 1932.

Loupis D. K., «Piri Reis's Book on Navigation (Kitab-i Bahriye) as a Geography Handbook: Ottoman Efforts to produce an Atlas during the Reign of Sultan Mehmed IV (1648-1687)», στο *The Portolan (Washington Map Society)* - 52, 2001/2, σελ. 37-60.

Rick Sanders, «Ancient Navigators Could Have Measured Longitude!», στο *21st Century* (Fall 2001)

Σημειώσεις

[1] Θα πρέπει να λάβουμε υπ'όψιν μας ότι το Bahriye έχει δύο διαφορετικές ημερομηνίες έκδοσης: 1520 (αραβ. 927) 1525 (αραβ. 932). Η πρώτη έκδοση έγινε διάσημη στους ναυτικούς της τότε εποχής και αντιγράφηκε για να χρησιμοποιείται από το στόλο. Βλ. επίσης Loupis D. K., «Piri Reis's Book on Navigation (Kitab-i Bahriye) as a Geography Handbook: Ottoman Efforts to produce an Atlas during the Reign of Sultan Mehmed IV (1648-1687)», στο *The Portolan (Washington Map Society)* - 52, 2001/2, σελ. 37-60.

[2] Στο βορειοδυτικό τμήμα της Νότιας Αμερικής υπάρχουν τα παρακάτω λόγια: «Ο ταπεινός Pirie, γιος του Χακ Χεμέντ, γνωστός ως ανηψιός του Κεντάλ Ρείς (Kendal Reis), σύνθεσε αυτόν τον χάρτη

στην της Καλλίπολη, στον ιερό μήνα του Μιναρέτ Minaret 919 (1513). Είθε ο Θεός να ευλογήσει και τους δύο».

[3] Piri Reis- *Piri Reis Haritasz* (ομοιοτυπία).Istanbul 1935, T.T.K. No. I

[4] Kahle, P., *Piri, Reis Bahnye, Das turkisches Segelhandbuch frr dos Mittelndische Meer vom Jahre 1521*. Berlin-Leipzig 1926 και 1933

[5] Akcura, Yusur -«Map drawn by Pin Reis. Turkish interest in America in 1513: Pin Reis' Chart of the Atlantic Made some ten years after Columbus' first discoveries and seven years before Magellan rounded Cape Horn!» στο *Illustrated London News*, 23, luly 1932. σσ.142-143

[6] Hapgood, Charles H., *Earth's Shifting Crust: A Key to Some Basic Problems of Earth Science*, Pantheon Books, (New York, 1958)

[7] «... η πρώτη επικοινωνία με τον κ. Hapgood με ηλέκτρισε. Η αρχική του ιδέα είναι εξαιρετικά απλή και - εάν συνεχίζει να αποδεικνύεται- μεγάλης σπουδαιότητας για όλα όσα συσχετίζονται με την ιστορία της γήινης επιφάνειας» - Albert Einstein.

[8] Το σχέδιο έγινε από τον Matt Makowski για το *The Epigraphic Society Occasional Publications*, Vol. 32, No. 29, Feb. 1975.

[9] Rick Sanders, «Ancient Navigators Could Have Measured Longitude!», στο *21st Century* (Fall 2001), σσ. 38-40.

[10] Αποκρυπτογράφηση επιγραφών σε νήσους του Ειρηνικού, τη δυτική Νέα Γουϊνέα και το Σαντιάγκο της Χιλής υποδεικνύει το ταξίδι ενός αιγυπτιακού στολίσκου, περίπου το 232 ΠΚΕ, κατά τη διάρκεια της βασιλείας του Πτολεμαίου III. Τα έξι πλοία ταξίδεψαν υπό την διεύθυνση του Ράτα και του πλοηγού Μάουϊ φίλου του αστρονόμου Ερατοσθένη(π. 275-194 ΠΚΕ)

[11] Η αποστολή του έγινε υπό την καθοδήγηση του Ερατοσθένη. Ένα από τα όργανα πλοήγησης που είχε ο Μάουϊ στη διάθεσή του ήταν ένα τανάβα, γνωστό το 1492, ως torquetum

[12] Βλ. Svat Soucek, *Piri Reis and Turkish Mapmaking after Columbus*, Oxford University Press, (London and New York, 1996), σσ. 44 και 57-68.

© 2001 Κ. Καλογερόπουλος
